

Vaikutusten ennakoarviointi Järvenpään kaupungin päätöksenteossa

Päätösten vaikutuksia tulee ennakoida, sillä kaupungin tekemät päätökset vaikuttavat suoraan tai välillisesti ihmisiin, ympäristöön, talouteen ja yrityksiin. Ennakoarviointi onnistuu parhaiten, kun se liitetään osaksi valmistelu- ja päätöksentekokäytäntöjä.

Sen lisäksi, että ennakoidaan päätösesitysten ja tavoitteiden vaikutuksia, on tärkeää muodostaa päätösesityksille ja tavoitteille myös vaihtoehtoja. Vaihtoehtoja voi olla useita, mutta joskus yksikin perusteltu vaihtoehto esitykselle voi olla riittävä.

Vähin vaatimus vaihtoehtojen laadinnassa on se, että kuvataan nk. nollavaihtoehto eli tilanne, jossa nykytilanteeseen ei tehdä mitään muutoksia ja kuvataan tämän ”vaihtoehdon” vaikutukset. Joskus voi olla realistista, ettei nykytilanne voi lähtökohtaisesti jatkua, tällöin kaikki kuvatut vaihtoehdot ovat muutos nykytilanteeseen. Nollavaihtoehto voi toimia myös päinvastoin. Jos kaikki muut ratkaisut näyttävät johtavan nykyistä toimintaa huonompiin vaikutuksiin, vaihtoehtojen vertailua voi käyttää perusteluna nykyisen kaltaisen toiminnan välttämättömälle jatkamiselle.

Merkkien selitykset

V0 = Nykytilanne

V1 = Muutos nykytilanteeseen

V2 = Muutos nykytilanteeseen

++ Merkittävä ja pitkäaikainen myönteinen vaikutus - Lyhytaikainen kielteinen vaikutus
+ Lyhytaikainen myönteinen vaikutus -- Merkittävä ja pitkäaikainen kielteinen vaikutus
0 Neutraali vaikutus

Eläkeläis-, vanhus- ja vammaisjärjestöt Myllytien toimintakeskuksen tilojen käyttäjinä

Tällä hetkellä järvenpääläiset eläkeläis-, vanhus- ja vammaisjärjestöt eivät maksa Myllytien toimintakeskuksen tilojen käytöstä mitään.

Tässä ennakkovaikutusten arvioinnissa tarkastelussa on kaksi vaihtoehtoista mallia.

V0 = maksuttomuus: Myllytien tilat ovat jatkossakin eläkeläis-, vanhus- ja vammaisjärjestöille maksuttomia.

V1 = maksullisuus: Eläkeläis-, vanhus- ja vammaisjärjestöt maksavat Myllytien tilojen käytöstä, mutta hinnoissa olisi vastaavat maksuhojennukset kuin alle 18-vuotiaille suunnatussa toiminnassa eli maksuhojennukset olisivat -75 % - -85 % yksikköhinnasta.

Päätöksen vaikutus

Strategiavaikutukset			
Merkittävien päätösten osalta tehdään arviointi siitä, miten asia/päätös vaikuttaa Järvenpään strategian toteutumiseen. Vaikutuksia arvioidaan pitkällä aikavälillä. Järvenpään strategia: Kaupungin arvot ja strategia			
<i>Strateginen päämäärä</i>	Vaihtoehdot	Tukee + / ei tue - / ei vaikutusta 0	Vaikutuksen kuvaus lyhyesti
<i>J1 Kukoistava kaupunki</i>	V1: Maksuttomuus	++	Maksuttomuus tarkoittaa käytännössä mahdollisuutta osallistua kynnyksettömään toimintaan. Maksuttomuus on vahvasti linjassa sekä kaupungin strategian vision ja painopisteiden että hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman kaikkien painopisteiden kanssa (kaikilla on mahdollisuus osallisuuteen, liikunnalliseen elämäntapaan, turvalliseen arkiympäristöön sekä mielen hyvinvointiin).
	V2: Maksullisuus	--	Nyt maksuttomina olevien tilojen käytön muuttuminen maksulliseksi voidaan nähdä olevan kaupungin ohjaavien asiakirjojen hengen vastaista, vaikka maksuissa olisi merkittävätkin maksuhojennukset. Järjestöt ja yhdistykset ovat tuoneet tätä näkökulmaa vahvasti esille keskustelutilaisuuksissa ja kannanotoissaan.
<i>J2 Kasvun paikka ihmisille ja yrityksille</i>	V0: Maksuttomuus	0	
	V1: Maksullisuus	0	
<i>J3 Yksilöllinen huomioiminen</i>	V0: Maksuttomuus	++	Maksuttomuus mahdollistaa osallistumisen monipuoliseen toimintaan ja tämä pitää niin mielen virkeänä kuin kehon toimintakykyisenä. Ikääntyneiden määrä tulee merkittävästi kasvamaan, jolloin kunnan intresseissä on vaalia heidän toimintakykyään. Toimintakeskus tavoittaa merkittävän osan ikääntyneitä ja

			heitä voidaan tarvittaessa ohjata hyvinvointialueen tai muiden toimijoiden palveluiden piiriin. Näin erilainen yhdyspintatyö on mahdollista.
	V1: Maksullisuus		Maksut merkittävälläkin huojennuksilla saattaa sulkea osan ikääntyneistä toiminnan ulkopuolelle tilanteessa, jossa yleiset elinkustannukset ovat voimakkaasti kohonneet. Yhdistyksille tulisi jäsenmaksujen korotuspaine, joka puolestaan saattaa tiputtaa osan jäsenistöstä pois.
<i>P1 Viisas ja oikea-aikainen toiminta</i>	V0: Maksuttomuus	++	Kaupungin taloudellinen tuki maksuttomien tilojen muodossa on merkittävä tuki lukuisille yhdistyksille, jotka toteuttavat tai mahdollistavat runsasta ja monipuolista ohjelmaa, joka ylläpitää ja jopa lisää hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä.
	V1: Maksullisuus	-	Mahdollinen maksullisuus olisi hyvä toteuttaa voimakkaalla maksuhuojennuksella ja niin, että toimijoilla olisi mahdollisuus varautua muutokseen.
<i>T1 Vastuullisuus ratkaisuissa</i>	V0: Maksuttomuus	++	Hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn kannalta tarkasteltuna on vastuullista ja perusteltua tarjota iäkkäille mahdollisuutta harrastaa ja osallistua ilman maksuja.
	V1: Maksullisuus	+/--	Kunnan on pidettävä taloutensa tasapainossa. Tähän peilaten maksutuottojen hakeminen on perusteltua ja vastuullista. Kuntatalouden kannalta talous kuitenkin tasapainottuu lähinnä lyhyellä tähtämellä ja voimakkailla maksuhuojennuksilla merkitys jäisi vähäiseksi. Hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn kannalta vaikutukset ovat todennäköisesti pitkällä tähtämellä negatiiviset. Maksullisuus saisi ehkä aikaan sen, että yhdistykset tekisivät vuorojen aikana enemmän yhteistyötä maksuja pienentääkseen. Näin tilat olisivat myös tehokkaammassa käytössä ja useammat saisivat niitä käyttöönsä.
<i>H1 Onnistumisia ja iloa mahdollistava työyhteisö</i>	V0: Maksuttomuus	0	
	V1: Maksullisuus	0	

Johtopäätös ja perustelut:

V0 nykytilanne toteuttaa V1:stä vahvemmin kaupungin strategian painopisteitä ja on linjassa hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman kanssa. Tarkasteltaessa maksuttomuutta hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn kannalta, antaa V0 ikäihmisille kestävämmän pohjan hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn ylläpitämiselle. Ikääntyneet on hyvä nähdä voimavarana eikä kulueränä. Heidän määränsä kasvaa lähivuosina merkittävästi, joten toimintakyvyn vaaliminen on merkittävä tehtävä, joka sisältyy kunnan laajaan vastuuseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Kunnan on pidettävä taloutensa tasapainossa. Tähän peilaten V1, jossa haetaan maksutuottoja, on perusteltua ja vastuullista. Kuntatalouden kannalta talous kuitenkin tasapainottuu lähinnä lyhyellä tähtäimellä, mutta hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn kannalta vaikutukset ovat todennäköisesti pitkällä tähtäimellä negatiiviset. Mahdollinen maksullisuus olisi hyvä toteuttaa niin, että toimioilla on mahdollista toiminnassaan siihen varautua. Vaikutuksia osallistujamääriin ja toiminnan laajuuteen on seurattava yhteistyössä yhdistysten kanssa. Pieni maksu saattaa tehostaa tilojen käyttöä, jos turhat varaukset jäävät pois, näin tiloja voisi vapautua myös muille käyttäjille.

Vaikutukset ihmisiin (Päätösten vaikutukset eri ihmisryhmiin, esimerkiksi sukupuolen, iän, asuinpaikan, kielen, kulttuuritaustan, tulojen, koulutuksen, ammatti- ja työmarkkina-aseman tai erityisryhmän tms. mukaan.)

	Vaihtoehdot	Merkki	Vaikutuksen kuvaus lyhyesti
<i>Palvelujen saatavuuteen ja laatuun</i>	V0: Maksuttomuus	++	Myllytien toimintakeskuksessa toimivat yhdistykset ovat merkittäviä osallisuuden, liikkumisen ja toimintakyvyn ylläpitäjiä. Kaupunki ei omana toimintanaan pysty samaan voluumiin, mutta mahdollistaa toiminnan laajuuden maksuttomilla tai huokeilla tiloilla. Myös järjestöavustuksilla on tässä merkitystä osana kokonaisuutta.
	V1: Maksullisuus	-	Maksullisuus todennäköisesti vaikuttaa saatavuuteen siten, että joutuu jäämään toiminnan ulkopuolelle. Laatuun ei välttämättä ole voimakkaita vaikutuksia.
<i>Terveyteen ja hyvinvointiin</i>	V0: Maksuttomuus	++	Mitä matalampi kynnys osallistua hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä vahvistavaan toimintaan, sitä varmemmin ja laajemmin siihen osallistutaan. Tällä on iso merkitys iäkkäiden kuntalaisten osalta.

	V1: Maksullisuus	--	Maksullisuus voi estää osalla toimintaan osallistumisen ja tällä olisi epäsuotuisia vaikutuksia ikääntyneille. Korvaavien toimintojen löytyminen tilalle voi olla vaikeaa.
<i>Osallistumiseen (osallistuminen päätöksiin ja vaikuttaminen, tiedonsaanti jne.)</i>	V0: Maksuttomuus	++	Oikeus kokea osallisuutta on merkittävä hyvinvointitekijä. Tilojen maksuton käyttö mahdollistaa osaltaan osallisuuden kokemisen eri muodoissa.
	V1: Maksullisuus	-	Todennäköisesti osa ikääntyneistä jäisi ohjatun toiminnan ulkopuolelle maksullisuuden myötä, sillä voidaan ennakoita arvion maksullisuuden menevän suoraan yhdistysten jäsenmaksuihin.
<i>Väestöryhmien toimeentulo (työllisyys, talous, varallisuus jne.)</i>	V0: Maksuttomuus	++	Maksuttomat tilat on kunnan tarjoamaa suoraa taloudellista tukea yhdistyksille. Yhdistyksiä tukemalla kunta mahdollistaa monipuolista toimintaa ikääntyneille. Monipuolinen toiminta lisää hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä merkittävästi. Kunta ei pystyisi täysin omana toimintanaan ilman merkittävää kustannusnousua tarjoamaan samaa toimintaa. Tuki näin tarkasteltuna voidaan nähdä huokeana investointina, jolla on suuret vaikutukset.
	V1: Maksullisuus	--	Tällä hetkellä maamme hallitus on tehnyt useita leikkauksia sosiaaliturvaan ja etuuksiin. Vanhusasiavaltuutetun mukaan sosiaalietuudet turvaavat toimeentuloa ja hyvinvointia erityisesti kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ikääntyneiden kohdalla. Ikääntyneiden taloudelliseen huono-osaisuuteen liittyy pienituloisuuden lisäksi pitkäaikaisten sairauksien hoidon ja toimintakyvyn laskun myötä suuret terveydenhuollon menot, nousevat asumiskulut ja elinkustannukset. Tätä kokonaisuutta vaikeuttaa entisestään hallituksen esittämät sosiaaliturvaleikkaukset kuten indeksijäädytys eläkkeensaajan asumistukeen ja leikkaukset yleiseen asumistukeen. Pienetkin maksut saattavat osalla ikääntyneistä nousta esteeksi osallistua toimintaan.
<i>Vaikutukset eri ikäryhmiin (lapset,</i>	V0: Maksuttomuus	++	Tukee ikääntyneiden hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä merkittävästi.
	V1: Maksullisuus	--	Ei tue yhtä vahvasti ikääntyneiden hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä.

<i>Maaperään, luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastoon</i>	V0: Maksuttomuus	0	Ei tunnistettuja vaikutuksia.
	V1: Maksullisuus	0	Ei tunnistettuja vaikutuksia.
<i>Maisemaan, kaupunkikuvaan, kulttuuriperintöön</i>	V0: Maksuttomuus	0	Ei tunnistettuja vaikutuksia.
	V1: Maksullisuus	0	Ei tunnistettuja vaikutuksia.
Johtopäätös ja perustelut:			
<i>Vaihtoehtojen välillä ei ole eroja siinä, missä palvelut ja toiminta on saatavilla. Maantieteellinen sijainti sama.</i>			

Vaikutukset kunnan henkilöstöön ja talouteen			
	Vaihtoehdot	Merkki	Vaikutuksen kuvaus lyhyesti
<i>Kunnan henkilöstöön (asema, määrä, osallistuminen, työllistyminen)</i>	V0: Maksuttomuus	0	
	V1: Maksullisuus	0	
<i>Kunnan talouteen (menoihin, tuloihin, investointeihin, velkaantumiseen jne.)</i>	V0: Maksuttomuus		<p>Kunnan talouden kannalta:</p> <p>Ei muutoksia talouden kannalta.</p> <p>Seurojen talouden kannalta:</p> <p>Nykytilanteen jatkuminen ei loisi korotuspaineita yhdistysten jäsenmaksuihin.</p>
	V1: Maksullisuus		<p>Kunnan talouden kannalta:</p> <p>Maksuhuojennukset olisivat todennäköisesti niin korkeat, ettei maksullisuus juurikaan vaikuta kunnan talouteen positiivisesti.</p>

			Seurojen talouden kannalta: Maksullisuus loisi todennäköisesti korotuspaineita yhdistysten jäsenmaksuihin.
Tuloksellisuuteen ja tuottavuuteen	V0: Maksuttomuus		
	V1: Maksullisuus		

Johtopäätös ja perustelut:

Kunnan on pidettävä taloutensa tasapainossa. Tähän peilaten V1, jossa haetaan maksutuottoja, on perusteltua ja vastuullista. Kuntatalouden kannalta talous kuitenkin tasapainottuu lähinnä lyhyellä tähtämellä, mutta hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn kannalta vaikutukset ovat todennäköisesti pitkällä tähtämellä negatiiviset. Mahdollinen maksullisuus olisi hyvä toteuttaa niin, että yhdistyksillä on mahdollista toiminnassaan siihen varautua. Vaikutuksia osallistujamääriin ja toiminnan laajuuteen on seurattava yhteistyössä yhdistysten kanssa. Maksut tiloista menisivät todennäköisesti suoraan jäsenmaksuihin ja jäisi eläkeläisten kustannettavaksi. Yli viidennes 63–85-vuotiaista kertoi Eläketurvakeskuksen tutkimuksessa vuonna 2020 vaikeuksista tavanomaisten menojen kattamisesta. Terve Suomi -tutkimuksen mukaan yhä useampi on tinkinyt lääkkeitä, ruoasta ja lääkärissä käynneistä taloudellisista syistä. Toimeentulohaasteiden keskellä pienikin maksu voi olla liikaa, jolloin hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn kannalta tällä olisi mahdollisesti epäsuotuisia vaikutuksia.

Pieni maksu saattaa tehostaa tilojen käyttöä, jos turhat varaukset jäävät pois, näin tiloja voisi vapautua myös muille käyttäjille.

V0:n taloudelliset vaikutukset näkyvät enemmänkin välillisesti. Kunta voi tukea monin tavoin toimintakykyä ylläpitävää elämäntapaa ja maksuttomat tilat ovat yksi keino. Liikkumattomuus ja siihen liittyvät haitat kuten ylipaino, osallisuuden vajeet ja heikentynyt toimintakyky maksavat monin kerroin enemmän kuin lyhyellä tähtämellä voidaan tulouttaa tilamaksujen kautta.

Merkittäviä henkilöstövaikutuksia ei ole vaihtoehtojen välillä.

Vaikutukset yrityksiin (Vaikutukset, jotka aiheutuvat esimerkiksi julkisista hankinnoista, asunto- ja kaavoituspolitiikasta, liikenneratkaisuista tai kunnan talouspolitiikasta.) **EI ARVIOITU TÄSSÄ YHTEYDESSÄ!**

	Vaihtoehdot	Merkki	Vaikutuksen kuvaus lyhyesti
--	-------------	--------	-----------------------------

<i>Yritystoiminnan edellytyksiin (yritysten toiminta, niiden välinen kilpailu ja kansainvälinen kilpailukyky, markkinoiden toimivuus sekä julkiset hankinnat)</i>	V0: Maksuttomuus		
	V1: Maksullisuus		
<i>Työllisyysvaikutukset (työpaikkojen muodostuminen ja työvoiman saatavuus)</i>	V0: Maksuttomuus		
	V1: Maksullisuus		
Johtopäätös ja perustelut:			